

คำวินิจฉัยคณะกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ

วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

๑. ชื่อผู้ร้อง สิบตรีทศพร ตาคม คนพิการทางการเคลื่อนไหว อายุ ๓๘ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๗ หมู่ ๑ ตำบลห้วยหม้าย อำเภอสอง จังหวัดแพร่

๒. หน่วยงานของรัฐที่เป็นเหตุแห่งการร้องขอ

๒.๑ กระทรวง จำนวน ๑๗ แห่ง

- ๑) สำนักนายกรัฐมนตรีและหน่วยงานในกำกับ
- ๒) กระทรวงการต่างประเทศ
- ๓) กระทรวงพาณิชย์
- ๔) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- ๕) กระทรวงยุติธรรม
- ๖) กระทรวงพลังงาน
- ๗) กระทรวงคมนาคม
- ๘) กระทรวงการคลัง
- ๙) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- ๑๐) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๑๑) กระทรวงมหาดไทย
- ๑๒) กระทรวงการเกษตรและสหกรณ์
- ๑๓) กระทรวงอุตสาหกรรม
- ๑๔) กระทรวงสาธารณสุข
- ๑๕) กระทรวงศึกษาธิการ
- ๑๖) กระทรวงวัฒนธรรม
- ๑๗) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๒.๒ รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๒๑ แห่ง

- ๑) การท่าเรือแห่งประเทศไทย
- ๒) การไฟฟ้านครหลวง
- ๓) การประปาส่วนภูมิภาค
- ๔) การประปานครหลวง
- ๕) การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- ๖) องค์การสะพานปลา

- ๗) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
- ๘) สำนักงานส่งเสริมการทำสวนยาง
- ๙) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- ๑๐) การกีฬาแห่งประเทศไทย
- ๑๑) ธนาคารออมสิน
- ๑๒) บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม
- ๑๓) สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
- ๑๔) การเคหะแห่งชาติ
- ๑๕) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
- ๑๖) ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย
- ๑๗) ธนาคารอาคารสงเคราะห์
- ๑๘) ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย
- ๑๙) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- ๒๐) การทางพิเศษแห่งประเทศไทย
- ๒๑) โรงงานยาสูบ

๓. เหตุแห่งการร้องขอ

ผู้ร้องร้องว่า การที่หน่วยงานของรัฐประเภทกระทรวง จำนวน ๑๗ แห่ง และประเภทรัฐวิสาหกิจ จำนวน ๒๑ แห่ง ปฏิบัติการจ้างงานคนพิการตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ไม่ครบถ้วน อันเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ

๔. ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในเรื่องที่มีการร้องขอ

๔.๑ ข้อเท็จจริง

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้ออกประกาศผลการจ้างงานคนพิการในหน่วยงานของรัฐประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ ต่อมาสืบตรีทศพร ตาคม ผู้ร้องได้มีหนังสือคำร้องตามแบบ ขป.๑ ขอให้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ วินิจฉัยว่าการที่หน่วยงานของรัฐประเภทกระทรวง ๑๗ แห่ง และรัฐวิสาหกิจ ๒๑ แห่ง ดังกล่าวปฏิบัติการจ้างงานคนพิการตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ไม่ครบถ้วนตามอัตราส่วนที่กฎหมายกำหนดนั้น เป็นการกระทำที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ ซึ่งกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้มีหนังสือที่ พม ๐๖๐๕ (ขป.)/๔๔๐๖ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๗ ถึงหน่วยงานของรัฐทั้งสองประเภทจำนวน ๓๘ แห่งดังกล่าว เพื่อขอความร่วมมือตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องการจ้างงานคนพิการตามที่ถูกร้อง ซึ่งได้มีหน่วยงานภาครัฐแจ้งกลับมา ๖ แห่ง ยังไม่แจ้งกลับมา ๓๒ แห่ง หน่วยงานที่แจ้งกลับมาส่วนใหญ่แจ้งว่าได้มอบหมายให้หน่วยงานในสังกัดพิจารณาดำเนินการจ้างงานคนพิการเข้าทำงานตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ซึ่งหน่วยงานในสังกัดบางส่วนได้ดำเนินการจ้างคนพิการเข้าทำงานในหน่วยงานบางส่วนด้วยแล้ว ในการประชุมคณะอนุกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๘ ผู้แทนจากสำนักงาน ก.พ. ได้เข้าชี้แจงกรณีการจ้างงานคนพิกาในหน่วยงานของรัฐว่า

ปัจจุบันการเปิดสอบคัดเลือกเข้ารับราชการเป็นไปตามพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งสำนักงาน ก.พ. ได้มีการกระจายอำนาจหรือมอบอำนาจให้ส่วนราชการสามารถไปเลือกสรรหรือสอบบรรจุข้าราชการได้เอง เมื่อส่วนราชการต้องการข้าราชการในส่วนไหนมีตำแหน่งว่างส่วนราชการก็จะเปิดสอบ ในขณะเดียวกันสำนักงาน ก.พ. ก็ส่งเสริมโอกาสสำหรับคนพิการในการที่จะเป็นข้าราชการหรือพนักงานราชการ ด้วย สำนักงาน ก.พ. จึงได้ออกหนังสือเวียนให้กับส่วนราชการ คือ หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๔/ว ๒๒ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๔ ซึ่งแจ้งเรื่องคนพิการที่จะมีสิทธิเข้ารับราชการต้องมีการสอบแข่งขัน ซึ่งมีหลักสูตรการสอบคือ ๑) ภาคความรู้ความสามารถทั่วไป ๒) ภาคความรู้ความสามารถเฉพาะตำแหน่ง และ ๓) ภาคความเหมาะสมสำหรับตำแหน่ง สำนักงาน ก.พ. เปิดช่องให้ส่วนราชการเปิดสอบเฉพาะคนพิการได้ หรืออีกช่องทางหนึ่งส่วนราชการสามารถเปิดสอบเฉพาะวุฒิที่ขาดแคลน ก็ใช้วิธีการเปิดรับเฉพาะคนพิการได้ สำหรับในส่วนพนักงานราชการก็มีหลักเกณฑ์เช่นเดียวกันว่า หากส่วนราชการต้องการเปิดรับเฉพาะคนพิการ ก็สามารถดำเนินการได้ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๔/ว ๒๒ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๔ และ ขณะเดียวกันคนพิการก็สามารถสอบภาคความรู้ความสามารถเฉพาะตำแหน่ง (ภาค ข.) ก่อน ภาคความรู้ความสามารถทั่วไป (ภาค ก.) ได้ ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๔/ว ๑๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๖ แต่อย่างไรก็ตามกรณีการสอบเข้ารับราชการคนพิการก็ต้องสอบภาคความรู้ความสามารถทั่วไป (ภาค ก.) เพราะเป็นข้อกำหนดที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ สำหรับกรณีการรับคนพิการเข้าทำงานในรัฐวิสาหกิจ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจชี้แจงว่าคุณสมบัติของพนักงานรัฐวิสาหกิจเป็นไปตาม พ.ร.บ. คุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งรัฐวิสาหกิจสามารถคัดเลือก และสรรหาคนพิการได้เอง สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจมีหน้าที่ดูแลควบคุมเฉพาะคุณสมบัติกลางเท่านั้น ส่วนที่สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ สามารถดำเนินการได้ในส่วนของการจ้างงานคนพิการในหน่วยงานของรัฐ คือการทำหนังสือขอความร่วมมือให้รัฐวิสาหกิจปฏิบัติตามกฎหมายการจ้างงานคนพิการ

๔.๒ ข้อกฎหมาย

๑. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖

มาตรา ๑๕ การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลใดในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการจะกระทำมิได้

การกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงการกระทำหรืองดเว้นกระทำการที่แม้จะมีได้มุ่งหมายให้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการโดยตรง แต่ผลของการกระทำนั้นทำให้คนพิการต้องเสียสิทธิประโยชน์ที่ควรจะได้รับเพราะเหตุแห่งความพิการด้วย

การเลือกปฏิบัติที่มีเหตุผลทางวิชาการ จารีตประเพณี หรือประโยชน์สาธารณะสนับสนุนให้กระทำได้ตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณี ไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง แต่ผู้กระทำการนั้นจะต้องจัดให้มีมาตรการช่วยเหลือเยียวยาหรือรักษาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์แก่คนพิการตามความจำเป็นเท่าที่จะกระทำได้

มาตรา ๓๓ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐจะต้องรับคนพิการเข้าทำงาน

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา ๓๓ หรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา ๓๓ และไม่ประสงค์จะส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา ๓๔ หน่วยงานของรัฐ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้นอาจให้สัมปทานจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาช่วงงานหรือจ้างเหมาช่วงงานโดยวิธีกรณีพิเศษ ฝึกงาน หรือจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวก ล่ามภาษามือ หรือให้ความช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

๒. กฎกระทรวงกำหนดจำนวนคนพิการที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐจะต้องรับเข้าทำงาน และจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๔

ข้อ ๒ “ผู้ปฏิบัติงาน” หมายความว่า ช่างราชการ พนักงานราชการ พนักงาน หรือผู้ปฏิบัติงานซึ่งเรียกชื่ออย่างอื่นของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งปฏิบัติงานประจำในหน่วยงานของรัฐนั้น และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในต่างประเทศ และผู้ซึ่งอยู่ระหว่างการลาโดยได้รับเงินเดือนด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงลูกจ้างชั่วคราว หรือพนักงานจ้างเหมาที่ปฏิบัติงานโดยมีกำหนดระยะเวลาตามสัญญาจ้าง

ข้อ ๔ ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งมีผู้ปฏิบัติงานตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไปรับคนพิการที่สามารถทำงานได้ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใดในอัตราส่วนผู้ปฏิบัติงานที่มีใช้คนพิการทุกหนึ่งร้อยคนต่อคนพิการหนึ่งคนเศษของหนึ่งร้อยคนถ้าเกินห้าสิบคนต้องรับคนพิการเพิ่มอีกหนึ่งคน

(๑) กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม ให้นับจำนวนผู้ปฏิบัติงานรวมกันเป็นกระทรวง ทั้งนี้ เมื่อได้จำนวนคนพิการที่แต่ละกระทรวงจะต้องรับแล้ว ให้ปลัดกระทรวงดำเนินการจัดสรรให้หน่วยงานใดในสังกัดรับคนพิการเข้าทำงาน โดยพิจารณาจากลักษณะงานที่คนพิการสามารถทำได้ตามความเหมาะสม

(๒) ราชการส่วนท้องถิ่นให้นับจำนวนผู้ปฏิบัติงานของแต่ละองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงเทพมหานครเมืองพัทยาและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

(๓) รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา ให้นับจำนวนผู้ปฏิบัติงานของแต่ละรัฐวิสาหกิจ

(๔) หน่วยงานอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคลให้นับจำนวนผู้ปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานอื่นของรัฐ

๕. เหตุผลแห่งการวินิจฉัยและการออกคำสั่ง

จากการรับฟังข้อเท็จจริงประกอบกับข้อกฎหมายการจ้างงานคนพิการแล้ว คณะอนุกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการเห็นว่าข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ว่าการกระทำของหน่วยงานของรัฐประเภทกระทรวง จำนวน ๑๗ แห่ง และรัฐวิสาหกิจ จำนวน ๒๑ แห่ง ดังกล่าว เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ หรือไม่

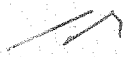
๖. การวินิจฉัยและการออกคำสั่งในประเด็นแห่งการร้องขอ

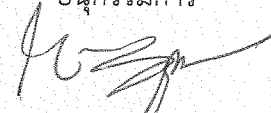
ประเด็นที่ต้องพิจารณาคือการจ้างงานคนพิการในหน่วยงานของรัฐว่าเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ หรือไม่ คณะอนุกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการพิเคราะห์แล้วเห็นว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ เนื่องจากมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดว่าเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนด

จำนวนที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐจะต้องรับคนพิการเข้าทำงานและ
มาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดว่า ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา
๓๓ หรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่รับคนพิการเข้าทำงาน ตามมาตรา ๓๓ และไม่ประสงค์จะ
ส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา ๓๔ หน่วยงานของรัฐ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้นอาจให้สัมปทาน
จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาช่วงงานหรือจ้างเหมาช่วงงานโดยวิธีกรณีพิเศษ ฝึกงาน หรือ
จัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวก ล่ามภาษามือ หรือให้ความช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแล
คนพิการก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ จึงเป็นหน้าที่ตาม
กฎหมายที่ผู้ถูกร้องต้องปฏิบัติตาม ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการจ้างงานคนพิการให้ครบถ้วนตามที่
กฎหมายกำหนด รวมทั้ง มิได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการที่จะรับคนพิการเข้าทำงานให้ได้จำนวนครบ
ตามอัตราส่วนที่กฎหมายกำหนด จึงถือเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ
เห็นควรให้ผู้ถูกร้องดำเนินการจ้างงานคนพิการให้ครบตามอัตราส่วนที่กฎหมายภายใน ๓ ปี และให้รายงานผล
การจ้างงานคนพิการต่อกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทราบทุกๆ ปี

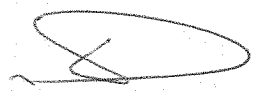
ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์
ประธานอนุกรรมการ

ศาสตราจารย์พิเศษ กุลพล พลวัน
อนุกรรมการ

นายณัฏ บัญลิมเต็ง
อนุกรรมการ

นายประหยัด ตีอ่อง
อนุกรรมการ

นายอนุชา รัตนสินธุ์
อนุกรรมการ

นายชัยรัตน์ แสงอรุณ
อนุกรรมการ

นายไพรัช พรสมบูรณ์ศิริ
อนุกรรมการ

นางสุทธี เมธีประภา
อนุกรรมการ